

Он. – Онишкевич М. Й. Словник бойківських говірок / М. Й. Онишкевич. – К. : Наук. думка, 1984. – Ч. 1–2. – 495 с., 515 с.

PPC – Румынско-русский словарь. – М. – Бухарест, 1980. – 1592 с.

СУМ – Словник української мови : В 11-ти т. – К. : Наук. думка, 1970–1980. – Т. I–XI.

б) скорочення назв населених пунктів:

Великоберезнянський район: Бук. – с. Буківцьова, Верх.-Б. – с. Верховина Бистра, Вішка – с. Вішка, Гусн. – с. Гусний, Домаш. – с. Домашин, Забр. – с. Забрідь, Зав. – с. Завосино, К. Паст. – с. Костьова Пастіль, К. Р. – с. Костринська Розтока, Луг – с. Луг, Люта – с. Люта, М. Бер. – с. Малий Березний, Мирча – с. Мирча, Рус. М. – с. Руський Мочар, Р. Паст. – с. Розтоцька Пастіль, Смер. – с. Смерекова, Тих. – с. Тихий, Ужок – с. Ужок, Чорн. – с. Черногорова.

Перечинський район: Вільш. – с. Вільшинки, Дубр. – с. Дубриничі, Завб. – с. Завбуч, Зар. – с. Заричово, Лип. – с. Липовець, Лік. – с. Лікіцари, Мокра – с. Мокра, Маюр. – с. Маюрки, Нов. – с. Новоселиця, Пол. Г. – с. Полянська Гута, Пер. – м. Перечин, Паст. – с. Пастілки, Пор. – с. Порошково, Сім. – с. Сімир, С-ки – с. Сімирки, Тур. – с. Туриця, Т.-Б. – с. Тур'я-Бистра, Т-ки – с. Турички, Т.-Пас. – с. Тур'я-Пасіка, Т.-Пол. – с. Тур'я-Поляна.

Ужгородський район: Кам. – с. Кам'яниця, Нев. – с. Невицьке.

в) скорочення номенклатурних термінів: г. – гора, л. – ліс, п. – поле, пол. – полонина, сін. – сінокіс, ур. – урочище.

ЛІТЕРАТУРА

1. Банк М. В. Із спостережень над мікротопонімією Закарпаття / М. В. Банк // Питання топоніміки та ономастики. – К. : Наук. думка, 1962. – С. 164–168.
2. Бучко Д. Г. Походження назв населених пунктів Покуття / Д. Г. Бучко. – Львів : Світ, 1990. – 143 с.
3. Галас К. Й. Закарпатські географічні назви з називного відмінка однини особових назв (ч. 1) / К. Й. Галас // Тези доповідей до ХІХ наукової конференції [УжДУ] : Серія мовознавча. – Ужгород, 1965. – С. 24–27.
4. Грицак М. А. Назви гідрорельєфу в говірниці с. Ясіня Закарпатської області / М. А. Грицак // Питання гідроніміки. – К. : Наук. думка, 1971. – С. 74–80.
5. Дзедзелівський Й. О. Із спостережень над українською гідрографічною номенклатурою (назви частин річки) / Й. О. Дзедзелівський // ІІІ Республіканська ономастична (гідронімічна) конференція : тези доповідей. – К., 1965. – С. 23–27.
6. Німчук В. В. Історичної топонімії Закарпаття / В. В. Німчук // Питання сучасної ономастики. – К., 1976. – С. 19–28.
7. Складенко А. М. «Степень ономастизації» топонимів різних типів / А. М. Складенко // Восточнославянская ономастика : исследования и материалы. – М. : Наука, 1979. – С. 59–69.
8. Чучка П. П. Назви різновидів гори в українських говорах Закарпаття // Проблеми дослідження діалектної лексики і фразеолології української мови : тези доповідей. – Ужгород, 1978. – С. 81–83.

Статтю присвячено дослідженню особливостей функціонування українських мікротопонімів басейну річки Ужа, мотивованих географічними термінами на позначення особливостей рельєфу. Установлено зв'язок мікротопонімної системи регіону з його природними умовами. Аналізуються основні семантичні групи назв.

Ключові слова: мікротопонім, басейн річки Ужа, географічні терміни, семантичні групи базових назв.

The article deals with the peculiarities of functioning of Ukrainian microtoponyms of the Uzh river basin, that are based on the geographical terms. Connection between the microtoponymic system of the region, its geographical environment is established. Basic semantic groups are analyzed.

Key words: microtoponym, the Uzh river basin, geographical terms, semantic groups of the basic name.

Галина Бачинська
(Тернопіль)

УДК 811.161.2'373.23

АПЕЛЯТИВНІ НАЗВИ В ОСНОВАХ ПРИЗВИЩ ЖИТЕЛІВ МІСТА КОЗОВИ

Антропонімія відображає особливості соціального, історичного і культурного розвитку народу. Будучи особливою системою, антропоніми тісно пов'язані з апелятивною лексикою, яка відображає не просто стан мови, а особливості матеріальної і духовної культури предків [7, с. 254]. Прізвища, що генетично пов'язані з українською лексикою концентрують

лінгвістичну та історичну інформацію, найповніше відображають колишні реалії життя народу, а також розширюють уявлення про специфічні мовні риси окремих регіонів. На сьогодні уже досліджено прізвища України в цілому (Ю. Редько) і прізвища окремих її регіонів: Закарпаття (П. Чучка), Лемківщини (С. Панцьо), південно-східної України (В. Познанська), Лубенщини (Л. Кравченко) та інші.

Прізвища м.Козови, що стали предметом спеціального ономастичного дослідження, потребують всебічного лінгвістичного аналізу з метою виявлення онімної та апелятивної лексики. У цій статті спробуємо описати прізвища апелятивного походження.

Серед досліджуваних прізвищ широко відображені утворення, які вказують на професію, заняття, етнічну, соціальну приналежність першоносія. Залежно від цього можна виділити кілька класифікаційних підгруп.

Прізвища, що походять від назв людей за професією чи родом заняття

У кожній мові існують слова, які відображають ту чи іншу сторону життя людини, мають багату й цікаву історію. До таких слів належать і лексеми на позначення осіб за професією чи родом діяльності. Ю. Редько у свій час відзначив, що "існуючі сьогодні прізвища, які утворилися у зв'язку з становістю та трудовою діяльністю, відображають картину українського суспільства у другій половині XVIII ст." [5, с. 34]. Ці прізвища свідчать про різноманітність і глибоку спеціалізацію ремесел в Україні періоду формування української прізвищевої системи. З розвитком машинного виробництва зникла значна частина ремесел, для яких була характерна ручна праця, а разом з ними втрачені й їх назви. Деякі ремесла, що збереглися, зараз називаються по-новому. Прізвища законсервували в собі ряд утрачених сьогодні лексем. Досліджуючи пам'ятки староукраїнської мови, Р. Керста відзначає, що власні назви в багатьох випадках є єдиними свідками існування ряду ремісничих промислів в Україні в XVI ст. [3, с. 141]. Аналогічну гіпотезу висловив і Ю. Редько: "якби в нас не було інших документів і пам'яток минулого, то вже на основі існуючих прізвищ можна було б досить повно і точно реконструювати стан розвитку ремесла на Україні в ту пору, коли відповідними документами фіксувалися родові назви людей" [5, с. 46]. М. Бірило зауважує, що прізвища, утворені від назв професій, є "... своєрідним дзеркалом, яке відображає історію розвитку лексичної системи української мови" [1, с. 3].

Прізвища, що походять від назв людей за професією чи родом заняття, відображають такі види діяльності наших предків:

Виробництво з дерева, лісові промисли: *Боднар, Бондарчук, Гаєвий, Дудар* (дудар "майстер, що виготовляє дудки" [Гр. I, 453]), *Колесник, Колодій, Ситник* (ситник "майстер, що виготовляє сита" [Гр. II, 124]), *Стельмах, Тесля*.

Виробництво із шкіри та хутра: *Кушнір, Скрибало* (пор. шкрібло "той, хто вискрібав шкури при їх вичинці").

Металовиробництво: *Бляхар* (бляхар "майстер, який працює із бляхою" [Гр. I, 77]), *Гарнак* (гарнак "той, хто виготовляє зброю" [Бір., 104]), *Золотник, Коваль, Ковальок, Ковальчук, Котляр* (котляр "мідник" [Гр. I, 247]), *Слюсар, Токар*.

Солеваріння: *Зварич, Ропчак* (пор. ропар "той, хто видобував ропу" [Граб., 80]), *Соляр* (соляр "солевар" [Гр. II, 167]).

Ткацтво, кравецтво: *Кравець, Кравчук, Ткач, Ткачик, Ткачук, Швець*.

Скотарство, сільське господарство, рибальство: *Вівчарик, Водиляк* (пор. водильник "погонич волів" [Он. I, 139]), *Воляр* (воляр "пастух волів" [Гр. I, 253]), *Конюх, Косар, Женчак, Сівак, Стадник, Рибак, Рибалка, Чабан*. У період формування антропонімної системи основна маса населення України займалась сільським господарством. Проте прізвищ, що утворились від назв сільськогосподарських ремесел, у досліджуваному матеріалі небагато. Це можна пояснити тим, що ці ремесла не завжди могли бути надійним засобом індивідуалізації людини в колективі, оскільки ними займалося багато людей.

Торгівля: *Залізник* (залізник "продавець заліза" [Гр. II, 59]), *Крамар* (крамар "купець" [Гр. II, 299]), *Кочмар, Мазник* (мазник "продавець дьогтю" [ЕСУМ III, 359]), *Олійник*.

Транспорт: *Возняк, Машталір* (машталір "конюх, кучер" [Гр. II, 414]), *Фірман, Фурман* (фурман "візник" [СУМ X, 655]).

Приготування їжі, напоїв: *Кухар, Пекар.*

Мистецтво та освіта: *Бренькач, Музика, Музичка, Трембач, Співак.*

Військові чини, посади, заняття: *Гусар, Гетьман, Денека* (дейнека "народний повстанець" [ЕСУМ I, 25]), *Козак, Майор, Пігур, Пушкар*.

Не всі з названих прізвищ виникли від назви посади. Деякі з них, очевидно, вказують на соціальне становище власника кріпосного селянина, заняття господаря, у якого служив перший носій прізвища.

Адміністративні посади: *Війтик, Вийтик, Войтюк* (війт "сільський староста" [Гр.I, 236]), *Возний, Возняк, Присяжний, Солтис.*

У час творення прізвищ частина із цих назв вказувала не стільки на заняття денотата, скільки на класове розшарування села.

Назви церковнослужителів та їх помічників: *Владика, Дяк, Дячок, Клебан* (клебан "плебан" [ЕСУМ II, 456]), *Ксьондз, Попик, Попко, Паламар.*

Інші види професій і занять: *Ворожбит* (ворожбит "людина, яка займається ворожінням, пророкує" [Гр., 255]), *Гончар, Грабар, Кочегар.*

Як бачимо, в досліджуваних матеріалах іноді виступають різні варіанти тої самої назви професії: *Колесник* і *Колодій*; *Мельник* і *Млинар*; *Рибак* і *Рибалка*. Основною причиною такої варіантності, була діалектна розчленованість і приналежність носіїв до різного етносу, взаємний вплив і проникнення двох культур: польської і української. Особові іменування, до складу яких входили апелятиви на означення професії, роду заняття, дають цінний матеріал для етнографів. Утворені від назв професій прізвища, що побутували на території Закерзоння, є частиною загальнонаціональної антропонімії і мають з нею багато спільних рис. Будучи частиною загальноукраїнського мовного простору, вони виявляють також і специфічні діалектні риси, відображають поширеність певних ремесел у час стабілізації прізвищ. Історичні пам'ятки скупі на відомості про різного роду промисли і ремесла на Україні.

Прізвища, що походять від назв осіб за їх соціальною приналежністю

Названа група прізвищ є малочисельною, проте вони є надзвичайно показовими, оскільки "дозволяють простежити певні зміни у лексичному складі, які пов'язані з динамікою розвитку суспільної диференціації населення" [2, с. 102].

Найкраще на соціальний стан вказують прізвища, у яких відтворено поділ на багатих і бідних: *Багач, Бідняк, Босяк* (босяк "босяк, обірванець, безпритульний" [Гр.I, 90]), *Голизна* (голизна "голодранець" [ЕСУМ I, 548]).

Прізвища, що походять від назв осіб за їх етнічною приналежністю

У мові існує чимала кількість слів на означення народностей, народів та інших етнічних одиниць. Традиційно до них застосовується термін "етнонім". Назви осіб за їх етнічними ознаками завжди були активними у збагаченні національного антропонімікону.

Основною причиною виникнення відетнонімних антропонімів є переселення людей із однієї етнічної території на іншу. Звичай найменуванати людину за її етнічним походженням мешканці найчастіше застосовують до пришельця – представника іншого народу або етнографічної групи. [8, с. 127]. Хоча, як слушно зауважує Р. Керста, носіями таких особових іменувань не обов'язково були представники інших національностей [4, с. 33;]. Ю. Редько пише, що йому відомий факт називання Прусом селянина, який ще до першої світової війни щороку виїжджав на сезонні роботи до Німеччини [5, с. 26]. Крім цього, слід мати на увазі й те, що в деяких народів Європи як своєрідний вияв поваги чи симпатії до інших народів раніше побутував звичай надавати новонародженим хресні імена у вигляді відповідних етнонімів [10, с. 469].

Як і інші апелятивні характеристики особи, етноніми достатньо виділяли її (особу) у певному середовищі, а згодом закріплювались як спадкові родові назви.

У досліджуваному матеріалі виділяємо такі відетнонімні прізвища: *Венгер, Венгринович; Волох, Волошин, Волошинович; Лемик, Лемків, Лемчак; Литвин, Литвинчук; Лях, Ляхович, Німець; Подоляк, Подолець; Поляк, Полякевич; Прус, Прусак, Прусевич; Руснак, Сербин, Угрин, Угриняк, Шведа*. Неоднозначними у плані мотивації є прізвища *Бойко* і *Чех*, які можна кваліфікувати і як слов'янські відкомполитні імена. Близькими за семантикою основи до поданих вище є прізвища *Парижак, Москва*.

Прізвища, що походять від назв осіб за їх сімейними та родинними відношеннями

Звичай іменувати особу за сімейними чи родинними відношеннями у період становлення прізвищ не був загальнопоширеним. Звідси й незначна кількість прізвищевих назв, які відносяться до цієї групи. Найбільше прізвищ пов'язано з лексемою *баба*: *Бабак, Бабей, Бабик, Бабій, Бабич, Баб'як*. По-різному можна пояснювати прізвище *Бабій*, як морфологічний дериват від апелятива *баба*, і як семантичне утворення від прізвиська *Бабій* (бабій "любитель жіночої статі" [Гр. I, 14]). Про інші прізвища з твірною основою "баба" слід говорити теж з певним застереженням. Так, М.Худащ з приводу антропоніма *Баба* пише, що його генезис сягає ще десь праслов'янського періоду і виводиться не безпосередньо від апелятива *баба*, а є вторинним, похідним суфіксальним утворенням з суфіксом *-а* від кореневого утворення *Бабъ* (*Бабъ* > *Баба*), яке виникло шляхом усічення способом апокопи імені-комполита *Баб(ъ)радъ* [6, с. 238]. Крім того, окремі з названих вище прізвищ можна кваліфікувати і як відпрізвиськове утворення, напр., *Бабак* (пор. *бабак* "ледар" [ЕСУМ I, 103]). З семемою *батько* співвідносяться прізвища: *Батько, Бадьо* (бадьо "батько" [ЕСУМ I, 113]), *Татусь, Татусько*. Існують інші приклади, які виражають кровну спорідненість або посвоячення: *Близнюк, Братусь, Брацьо, Вуйтас, Вуйцик, Вуйцік* (вуй "дядько" [Гр. I, 259]), *Дідик, Дідух, Зятик, Нанашко* (нанашка "хрещений батько" [Он. I, 471]), *Сваха, Сирота, Швагро, Шурин*. Прізвище *Дідух* відносимо до етимологічно неоднозначних, його можна розглядати і як відкомполитне утворення, і як утворення від прізвиська: *Дідух* (< *Дѣдумиль*) або *Дідух* (< *дідух* < "жмут соломи або очерету для загорожі..." [ЕСУМ II, 87]). Поширення в основах прізвищ лексем "баба" і "дід" не є випадковістю. З цими словами у слов'ян асоціювалось не просто поняття родичів, але і поняття "дух предків". Відомо, що культ предків у слов'ян був сильно розвинутий, і його пережитки довго тримались у вигляді різних обрядів у білорусів, росіян, болгар, сербів.

Прізвища, що походять від відтопонімних назв

Виникнення прізвищ за місцем походження чи проживання – явище природне і зрозуміле. Я. Бистронь вважає, що в часи, коли ще не було офіційних прізвищ, визначення людини за місцем проживання було надзвичайно поширеним [9, с. 23–24].

У нашому матеріалі виділяємо прізвища:

- а) які загально вказують на місце, де хтось проживав;
- б) які утворені від відойконімних прикметників.

Прізвища, які загально вказують на місце, де хтось проживав: *Доляняк, Горняк, Загородній, Задорожній, Закоримений, Запоточний, Зарічний, Крайняк, Крайник, Набережний, Нагірний, Надозірний, Підбережник, Підгірний*.

У структурі багатьох антропонімів наявні префікси *за-, на-, під-, по-*, які в апелятивних означеннях особи можуть характеризувати її за місцем проживання, причому префікс *за-* означає, що хтось живе далі від названого кореневою морфемою предмета [5, с. 86]: *Заболоцький, Загробенський, Задвірний, Засадзинський*. Префікси *під-, под-, по-* в антропонімах вказують на місце проживання поблизу названого об'єкта: *Підгурський, Підляскевич*.

Серед відтопонімних прізвищ переселенців найпоширенішими є прикметникові утворення з формантом *-ськ-ий, -цьк-ий*. Вони мотивуються найчастіше ойконімами *Закерзоння* та ойконімами західного регіону України – *Львівщини, Тернопільщини, Івано-Франківщини*.

Прізвища, мотивовані назвами населених пунктів *Закерзоння*: *Гурецький* (Гура, Тарн. р-н), *Дембицький* (Дембиця, Тарн. р-н), *Жегестовський* (Жегестів, Новий Сонч р-н),

Луковський (Лукове, Сянік р-н), *Конкуловський* (Конкіловка, пол. Konkółówka, Ясл. р-н), *Копестинський* (Кописно, Сянік р-н), *Красичинський* (Красичин, Перемишль), *Крачковський* (Крачкова, Ряшів р-н), *Кречковський* (Кречкова, Перемишль), *Ольховський* (Ольхова, Ряшів р-н), *Палюшинський* (Палушинці, Тарн. р-н), *Пацлавський* (Пацлав, Сянік р-н), *Пашинський* (Пашин, Новий Сонч р-н), *Пелянський* (Пельня, Сянік р-н), *Подобинський* (Подобин, Новий Сонч р-н), *Радавський* (Радава, Перемишль р-н), *Рожанський* (Рожанка, Ясло р-н), *Скорадинський* (Скородне, Сянік р-н), *Суходольський* (Суходіл, Ясло р-н), *Устяновський* (Устянова, Сянік р-н).

Прізвища, мотивовані назвами населених пунктів Тернопільської області: *Капустинський* (с. Капустинці), *Качурівський* (с. Качорівка), *Ковальський* (с. Ковалівка), *Комаровський* (с. Комарівка), *Мишковський* (с. Мишків), *Скальський* (с. Скала), *Серединський* (с. Серединці), *Тучковський* (с. Тучне), *Шидловський* (с. Шидлівці).

Прізвища, мотивовані назвами населених пунктів Львівської області: *Доброгорський* (с. Доброгоря), *Добрянський* (с. Добряни), *Дудинський* (с. Дудин), *Зубрицький* (с. Зубриця), *Кульчицький* (с. Кульчиці), *Лозинський* (с. Лозина), *Лопушанський* (с. Лопушани), *Роздольський* (с. Роздол).

Прізвища, мотивовані назвами населених пунктів Івано-Франківщини: *Долинський* (м. Долина), *Зубрецький* (с. Зубрець), *Королівський* (с. Королівка), *Косівський* (м. Косів), *Лисецький* (с. Лисець), *Лючинський* (с. Люча), *Манявський* (с. Манява). В українській ойконімії системі є багато назв населених пунктів однакових у різних регіонах, тому важко визначити, звідки походить носій конкретного відойконімного прізвища. Так, наприклад, для антропонімів *Козловський*, *Котовський* твірними виступають прикметники козлівський, котівський, які вказують на вихідців із сіл Козлів, Котів, проте села з такими назвами є на території сучасної Польщі і на території Тернопільської області.

Таким чином, прізвища, мотивовані географічними назвами, несуть певну інформацію про міграційні рухи населення в різні історичні періоди.

Отже, назви людей за видами діяльності, соціальним статусом, етнічною приналежністю, місцем проживання тощо були достатньою підставою для характеристики особи та її ідентифікації в колективі, детермінувавши виникнення відапелятивних прізвищ, яким належить важливе місце в антропонімії системі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бірыла М. В. Беларуская антрапанімія. 2. Прозвішчы, утвораныя ад апелятыўнай лексікі / М. В. Бірыла. – Мінськ : Навука і тэхніка, 1969. – 505 с.
2. Близнюк Б. Б. Сучасні гуцульські прізвища в історичному розвитку. Рукопис дисертації... кандидата філологічних наук / Б. Б. Близнюк. – Львів, 1997. – С.144.
3. Керста Р. Й. Особові назви, утворені від загальних назв на означення професії, роду занять // Питання історії української мови / Р. Й. Керста. – К. : Наукова думка, 1970. – С.141–158.
4. Керста Р. Й. Українська антропонімія ХУІ ст. Чоловічі іменування / Р. Й. Керста. – К. : Наукова думка, 1984. – 152 с.
5. Редько Ю. К. Сучасні українські прізвища / Ю. К. Редько. – К. : Наукова думка, 1966. – 214 с.
6. Худаш М. Л. Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів. Утворення від слов'янських автохтонних відкомполітичних скорочених особових власних імен / М. Л. Худаш. – К. : Наукова думка, 1995. – 361 с.
7. Чучка П. П. Апелятивна лексика у прізвищах українців Закарпаття / П. П. Чучка // Культура і побут населення українських Карпат. – Ужгород, 1973. – С. 254–261.
8. Чучка П. П. Закарпатські відетнонімії прізвища / П. П. Чучка // Питання сучасної ономастики. – К. : Наукова думка, 1976. – С.127–132.
9. Bystron J. Nazwiska polskie. – Warszawa, 1933.
10. Constantinescu N.A. Dictionar onomastic romînesc. – Bucureşti, 1963. – 469 s.

СПИСОК ОСНОВНИХ ДРУКОВАНИХ І РУКОПИСНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЇХ СКОРОЧЕННЯ

- Бір. – Бірыла М.В. Беларуская антрапанімія. 3. Структура власних чоловічих імен. Мінськ, 1982. – 319 с.
Гр. – Словарь української мови. За редакцією Б.Грінченка. – К., 1907-1999. – Т. 1-4.
Гр. – Грабовецький В.В. Селянський рух на Прикарпатті (XVII-XVIII ст.). – К., 1962. – 210 с.
ЕСУМ. – Етимологічний словник української мови. – К., 1982-1989. – Т. 1-3.
Он. – Онишкевич М.Й. Словник бойківських говірок. – К., 1984. – Ч. 1-2.
СУМ – Словник української мови. – К., 1970-1980. – Т. I-XI.

У статті аналізуються апелювативні назви в основах прізвищ жителів м.Козови. Прізвища є багатим джерелом для вивчення лексичного розмаїття мови, історії, побуту, господарської і культурної діяльності народу на різних історичних етапах.

Ключові слова: антропонім, прізвище, твірна основа, лексема.

The article deals with meaning of the word formative stems of the surnames of the inhabitants of the city Kozova. Surnames are a rich source for the investigation of the lexical variability of the language, history, way of life, economical and cultural activity of the people at various historical levels. The majority of the surnames are coined on the basis of proper names, the second in the number is the group of the appellative-based proper names.

Key words: antroponym, surname, proper name, common name, noun stems.

Ромуальда Білінська
(Вінниця)

УДК 811.161.2'373.21(477.44)

МІКРОТОПОНІМИ ЯМПІЛЬЩИНИ

Власні назви мікрооб'єктів входять до складу загальнонаціональної лексики й утворюють окремий лексичний шар, який підпорядковується законам її розвитку.

Найменування малих географічних об'єктів (горбів, гір, долин, шляхів, лугів, пасовищ, полів, урочищ, ярів тощо) та іменування рукотворних невеликих об'єктів (вулиць, кутків й частин села, доріг, стежок, криниць, мостів, кладовищ, хуторів), називаються мікротопонімами.

Мікротопоніми мають специфічну деривативну структуру, здебільшого належать до первинних утворень, функціонують порівняно недовго та обслуговують громаду, обмежену територіально.

Своєю семантикою вони близькі до загальних назв, проте визначаються меншою граматичною стійкістю, історично мінливіші. Їх специфіка тісно й органічно пов'язана з різними особливостями іменованих об'єктів. Найчастіше мікротопоніми є фактами однієї мови і продуктом творчості одного народу.

В Україні відомо низку праць, присвячених дослідженню мікротопонімів окремих регіонів. Мікротопонімія Вінниччини також досліджена ще недостатньо. Окремі власні географічні назви раніше аналізувалися в працях М. Н. Дороша, М. М. Торчинського, Н. М. Павликівської, Г. І. Козловської. Так, М. М. Торчинський вивчає мікротопоніми Хмельниччини, л.юН.М Павликівська досліджує мікрогідроніми Вінниччини, М. Н. Дорош створив «Топонімічний довідник Хмельницького району», Г. І. Козловська зацентрувала увагу на структурно-типологічних різновидах неоднослівних мікротопонімів Вінниччини.

Отже, актуальність запропонованої розвідки полягає в тому, що на сьогодні існує нагальна потреба дослідження відповідних одиниць необстежених регіонів України, зокрема Вінниччини. Підготовка системної праці стосовно цього регіону дасть можливість вивчити мікротопоніми Вінниччини на різних мовних рівнях та часових зрізах. Усебічний аналіз зібраної мікротопонімії дозволить виявити важливі факти і явища в процесі онімної номінації, лексико-семантичну базу й структурні особливості розгляданих одиниць, що важливо для подальших досліджень мікротопонімії України.

Мета запропонованої статті полягає в лексико-семантичному та словотвірному аналізі мікротопонімів Ямпільщини.

Нині недостатньо вивченими залишаються питання словотвірної будови мікротопонімів. Більшість мовознавців, по-різному підходячи до вирішення цього питання, в її основу кладуть поділ за типами творення мікротопонімів. Так, Л. Гумецька стверджує, що існує чотири способи словотворення мікротопонімів, а саме: семантичний (переосмислення слова), морфологічний (суфіксація й префіксація основи), морфолого-синтаксичний (субстантивіація й словоскладання), лексико-синтаксичний (лексикалізація словосполучень) [3, с. 48]. Ю. Карпенко виділяє такі типи творення топонімів, як переосмислення, афіксація,